

A/A: 684947
Εντυπο: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
Ημ/νία: 06/04/2001
Σελίδα: 28,29
Κατηγορία: Τέχνης έργα

Το Θέατρο στη Χώρα των Θαυμάτων

Της ΣΩΤΗΡΙΑΣ **MATZIPH**

Ο δρόμος μας φέρνει για πέμπτη φορά τον ίδιο χειμώνα στο θέατρο ΑΜΟΡΕ, τη σίγουρη χαρά των Αθηναίων θεατρόφιλων. Πολυσχιδές ρεπερτόριο, ορμητικά εναλλασσόμενο πρόγραμμα, τόλμη, έστω με τις απώλειες που εμπεριέχουν τα ρίσκα. Ποιότητα και έκπληξη καιροφυλακτούν σε κάθε παραγωγή και όταν δεν ευοδώνονται διατηρούν μια «ήττα επιπέδου». Παραστάσεις όπως το «Στρίψιμο της Βίδας» στον φετινό Εξώστη, θεατρική διασκευή του ομώνυμου μυθιστορήματος του Χένρι Τζέιμς, αναζωπυρώνουν την πίστη μας στο θέατρο, ανανεώνοντας το γόητρο του θεάτρου της οδού Πριγκιπωνήσων. Κι ενώ ο απόηχος της σπάνιας χάρης και ποιητικότητάς της είναι ακόμη ζωντανός, έρχεται η αναβίωση μιας σεξπιρικής κωμωδίας στην Κεντρική Σκηνή με νέα ελιξίρια ευφυσούς και αέρινα προκλητικού θεάματος.

Σκηνοθέτης και των δύο παραστάσεων ο Θωμάς Μοσχόπουλος, το ταλέντο του οποίου ήταν ορατό από την πρώτη κιόλας δουλειά του, ένα παραμύθι του Ευγένιου Τριβιζά, πριν από 12 χρόνια σε μια βροχερή Καλαμάτα.

Παρακολουθώντας τον από τότε, έχω σχηματίσει την εντύπωση ότι ο Μοσχόπουλος μπορεί να μεταλλάξει σε θέατρο ακόμα και το περιεχόμενο ενός τηλεφωνικού καταλόγου.

Τι είναι για τον Σέξπιρ το «Πολύ κακό για το τίποτα»; Μήπως ο έρωτας; Το εξωπραγματικό, χαρούμενο παραμύθι του με τη διακριτικά κυνική γνώμη για τη σχέση των δύο φύλων, ανα-στήνεται στο Αμόρε σαν μια σύγχρονη κωμωδία ηθών και ερωτικής διαμάχης, με ενδιαφέροντα μηνύματα για το φεμινισμό και την ανθρώπινη φύση. Επικεντρώνοντας στη μαυρόασπρη «φωτογράφιση» της ακραιφνούς ανδροκρατίας και της έξαλλης γυναικείας ανταγωνιστικότητας, του στερεότυπου Ανδρας-θύτης/Γυναίκα-θύμα, σε ένα κλίμα άκρατης ειρωνείας, ανατροπής, διφορούμενων συμπεριφορών, αμφισβητήσιμης λαγνείας κι ενός συγκρατημένα ευτυχούς τέλους, η παράσταση μας θέτει μπροστά στο αιώνιο χάσμα των φύλων, την ανειλικρίνεια, την απουσία πάθους, το συμφεροντολογισμό, το φόβο της δέσμευσης, αλλά και μπροστά στο επίκαιρο πρόβλημα της επιθετικής, αρρενωπής θηλυκότητας ως προπομπός στη σιωπηλή απόθεια των ανδρών σήμερα.

Η ελευθεριάζουσα απόδοση του κειμένου (Θωμάς Μοσχόπουλος-Μαρία Σκαφτούρα) ελαφρύνει την παλαική πολυλογία του, απλουστεύει τα στρυφνά λεκτικά και νοηματικά σχήματα και τις περίτεχνες αναφορές στα ήθη της όψιμης ελισαβετιανής περιόδου. Ο ελληνικός λόγος επιτηδευμένος όμως ζωντανός, συνταιριασμένος σε μια ρέουσα προφορική αργκό, δικαιολογεί την παραποίηση καθώς ανανεώνει την ουσία του έργου με την οξύνοια, τη χάρη και την ευφορία του. Το ίδιο ισχύει και για την παράσταση με την αυθαίρετα νεωτεριστική όψη (κοστούμια/σκηνικά -Ελλη Παπαγεωργακοπούλου) και τις ερμηνείες ενός άκρως περιπαιχτικού σουρεαλισμού. Εξαίρετοι όλοι τους: Νίκος Αρβανίτης, Κλέων Γρηγοριάδης, Ναταλία Δραγούμη, Γιώργος Καραμύχος, Λένα Κιτσοπούλου, Δημήτρης Λιγνάδης, Άννα Μάσχα, Γιάννης Νταλιάνης, Αργύρης Ξάφης, Γιώργος

Πυρπασόπουλος, Νίκος Χατζόπουλος.

«Παίζοντας με τη Φωτιά»

Το μονόπρακτο που έγραψε ο Στρίντμπεργκ το 1892 με τον παραπλανητικό υπότιτλο «κωμωδία» μετά τη διάλυση του σπιτικού του, είδαμε στο Θέατρο του Νέου Κόσμου σε σκηνοθεσία Βαγγέλη Θεοδωρόπουλου με ένα καλό καστ ηθοποιών. Μέσα στο γυάλινο κλουβί της Εύας Νάθενα, γκρι όπως τα ενδύματα και οι διαθέσεις των ενοίκων του, υποφέρουν, ξελογιάζονται και ξεθυμαίνουν η νεαρή βαριεστημένη Κέρστιν, ο χασομέρης σύζυγός της και ο περαστικός φίλος, κάτω από το άγρυπνο βλέμμα των πεθερικών (Ηλίας Πετροπουλέας, Ράσμη Τσόπελα) και της υπηρέτριας-ερωμένης των ανδρών του σπιτιού (Γιώτα Μηλίση). Ενα ερωτικό τρίγωνο μετρίου μίσους, μετρίου πάθους και μέτριων καταστροφών, όχι όπως ξέρουμε τον Στρίντμπεργκ, το οποίο στην παράσταση αυτή αναδιπλώνεται σε πικρόχολο, απειλητικό σχόλιο με καμουφλαρισμένα φονικά ένστικτα και επικίνδυνες λοιπές συναλλαγές, μεγεθυμένες πίσω από τις υποβλητικές τζαμαρίες, απ' όπου όλοι παρακολουθούν ο ένας τον άλλο.

Παρακάμπτοντας τον ορισμό «κωμωδία», η σκηνοθεσία εστιάζει στο αλύτρωτο δράμα μέσα από ερμηνείες συγκρατημένης έντασης και σκηνές ακινησίας και ψύχους, όπως ταιριάζει σε αυτή την ασύλληπτη κατάθεση μισανδρίας από έναν ορκισμένο μισογύννη όπως ο Στρίντμπεργκ. Η γυναίκα είναι εδώ στο έλεος του άνδρα της, ο οποίος από μαζοχισμό, ανία ή επιπολαιότητα την σπρώχνει στην αγκαλιά του Αλλου, «παίζοντας με τη φωτιά». Ειρωνικός, με λεπτούς ενδιάμεσους τόνους ο Κωνσταντίνος Μαρκουλάκης κάνει απτή την προσωπικότητα του συζύγου, σε αντίθεση με τον μονοδιάστατο εραστή του Αλκι Κούρκουλου. Μια αληθινή έκπληξη είναι η Εβελίνα Παπούλια. Η χλομή, μυστηριώδης, συγκινητική Κέρστιν της δεν θύμιζε διόλου την τηλεοπτική εικόνα της ηθοποιού με το επιθετικό γέλιο, την τσιριχτή φωνή και ταγωνιώδη θρασεία πετάγματα κόμης και σώματος.

Στο Μεταξουργείο

Σε μια άλλη εκτός κέντρου σκηνή, το Θέατρο του Ανοιξης, προσφέρεται ως νέα η πολύ παλιά τέχνη του γδύνεσθαι, υποκαθιστώντας το peepshow γενναία, αλλά μάλλον μειονεκτικά λόγω των επιβαρυντικών υποχρεώσεων μιας «θεατρικής πράξης». Στους επίπεδους διαλόγους μάταια αναζητήσαμε κάποια ίχνη από Απολινέρ, Φάσμπιντερ, Πόε, Ιονέσκο ή Μπάρουζ που αναφέρει το πρόγραμμα. Τα δρώμενα με επίκεντρο το γυναικείο σώμα ως αντικείμενο λαγνείας, εκμετάλλευσης και βίας, ανακαλούν την τελετουργική νοσηρότητα του Ζενέ, την άγρια σεξουαλικότητα του Φάσμπιντερ (Καβγατζής) ή τη συναρπαστικά ερμαφρόδιτη Σάρλοτ Ράμπλινκ («Θυρωρός της Νύχτας»), επιβεβαιώνοντας μονάχα τη δική τους ένδεια.

Παρ' όλη την προχωρημένη προκλητικότητά του, το «Μπορντέλο-Μια ελεγεία στην αθωότητα» σε μετάφραση-επεξεργασία-σκηνοθεσία Ιάκωβου Δρόσου, φαντάζει υποτονικό και ξεπερασμένο. Λείπει εκείνος ο δραματουργικός ιστός που θα συγκροτούσε μια ελεγεία και θα δικαίωνε την «ξετσιπωσιά» των συστατικών της αναπαράστασής της. Λείπει εκείνη η «sublimation» των ερμηνειών που θα μετέτρεπε τα πρόσωπα από χορεύτριες σε live show σε ιέρειες μιας πραγματικά maudite ποίησης. Ετσι, ανάμεσα σε πολυχρησιμοποιημένες συνταγές, στην πιο στερεότυπη εκδοχή τους, πόρνες, νταβατζήδες, οίκοι ανοχής, ναρκωτικά, πένη και αιδοία, ανάμεσα σε αμιγώς σεξουαλικές πράξεις, βιασμούς επί λιπόθυμων κορμιών και «αποτελειώματός» τους με μια σφαίρα στο στόμα, σβήνουν οι υποσχέσεις κάποιας θεατρικότητας, οι δυνατότητες των γυναικών της παράστασης ενσάρκωσης κάποιων ρόλων και μαζί τους αυτή η πρώτη σκηνοθετική απόπειρα ενός ανθρώπου του θεάτρου, του οποίου οι μαγικοί μουσικοί συνδυασμοί μάς ταξίδεψαν ως «μουσικές επενδύσεις» συχνά πολύ πιο πέρα από κείμενα και

παραστάσεις. Κάτι που μένει από τη βραδιά: η γοητεία της μουσικής της. Παίζουν οι: Αφροδίτη Αλ Σάλεχ, Κωνσταντίνος Αποστολάκης, Γιώργος Γεμελιάρης, Αμαλία Γουλά, Γιώργος Παντελεάκης.

Οι μνήμες...

Μια ωδή στη μητέρα «Η μνήμη του νερού» στο Θέατρο Αθηνά, πρώτο έργο της πρώην ηθοποιού Σίλα Στίβενσον, αντλεί το μακάβριο χιούμορ και την επώδυνη σοβαρότητά του ως οικογενειακή συγκέντρωση γύρω από ένα φέρετρο. Τρεις αδελφές, τρία αντιθετικά θηλυκά αρχέτυπα, μας θυμίζουν τι είναι θυγατρική ενοχή, τι είναι υποκειμενικότητα της μνήμης, απώλεια, η βαριά σκιά του παρελθόντος και ένα ανικανοποίητο παρόν. Το εγωμανές φρικιό με τους αμέτρητους εραστές και την πλήρη μοναξιά (Ιφιγένεια Αστεριάδη), η αυταρχική ύπανδρος μεσαία αδελφή, εδώ με μια νότα υστερίας και έναν βαριεστημένο σύζυγο (Μπέσσυ Μάλφα, Πέρης Μιχαηλίδης) και η ευάλωτη μεσαία αδελφή με τον παντρεμένο εραστή (Καρυοφυλλιά Καραμπέτη, Στάθης Κακαβάς) -όλες εκτός από την ανταγωνιστικότητα ετών, δηλώνουν πρόβλημα με τη μητέρα τους, τον άνδρα και την προσωπική τους ζωή.

Πολύ παρελθόν ξεμπουκάρει από την κορεσμένη οικογενειακή ντουλάπα, η συγχωρεμένη μάνα επιμένει να επανέρχεται για ξεκαθάρισμα τελευταίων λογαριασμών (ευτυχώς πρόκειται για μια έξοχη Σοφία Σεϊρλή, σέξι και «ολοζώντανη» στην παλιοκαιρία βραδινή τουαλέτα της), σοφιστείες που παραδίδονται ως εμβρίθειες, βαρύγδουπες γενικότητες για τη γενετική φύση της μνήμης, ο κάπως «ξένος» αγγλικός χαρακτήρας ορισμένων λεπτομερειών ζωής και ψυχοσύνθεσης -είναι μερικές από τις αδυναμίες του έργου, στις οποίες αντιπαρατίθεται μια σπάνια συναισθηματική ειλικρίνεια και μια κωμωδιογραφική φρεσκάδα με όξινες στιγμές «ασέβειας», όπως το ξενύχτισμα της νεκρής που εξελίσσεται σε πάρτι με τα ρούχα της ν' αλλάζουν χέρια με μπόλικο ούισκι, «χόρτο» και μουσική.

Κρίμα που το ύφος της ανέφελης σλάπστικ κωμωδίας που επέλεξε η σκηνοθεσία της Νικαίτης Κοντούρη ισοπέδωσε τις λεπτές αντιθέσεις σοβαρού/αστείου, ενώ το σκηνικό του Γιώργου Πάτσα, αφαιρετικό και απρόσωπο σαν δωμάτιο ξενοδοχείου, αποσιώπησε εντελώς την ατμόσφαιρα του πατρικού σπιτιού, όπου παίζεται η τελευταία πράξη μιας οικογενειακής τραγί-κωμωδίας. Καθώς όλοι περιφέρουν μια αβάσταχτη ελαφρότητα ζωής, μένει μόνο η Mary της Καρυοφυλλιάς Καραμπέτη με την έκδηλη ευφυΐα της και τη συγκινητική αίσθηση πένθους, να μας θυμίζει τη σκοτεινή πλευρά της.

Λεζάντες:

- Η Αφροδίτη Αλ Σάλεχ στο «Μπορντέλο-Μια ελεγεία στην αθωότητα», του Ιάκωβου Δρόσου
- Εβελίνα Παπούλια και Αλκίς Κούρκουλος στην παράσταση «Παίζοντας με τη φωτιά» του Στρίντμπεργκ

Πηγή: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

Θέμα: ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ